

בחינת פטור בהבעה עברית

לסטודנטים הלומדים במסלולי הלימוד של

אוניברסיטת בר אילן

שלום רב,

היחידה להבעה אקדמית ואולפן מקיימים בחינות פטור במכללה.

1. להלן מועדי הבחינות הבאים:
30/11/2017 , י"ב בכסלו תשע"ח, בשעה 9:00
25/3/2018 , ט' בניסן תשע"ח, בשעה 9:00
30/7/2018 , י"ח באב תשע"ח, בשעה 9:00
2. הזכאות להיבחן כרוכה בשני תנאים:
- תשלום ע"ס 120 ₪ באמצעות שובר תשלום אותו ניתן לקבל במדור בחינות.
- העברת ספחי התשלום למדור הבחינות במכללה, לרישום, עד שלושה שבועות לפני תאריך הבחינה. יש להקפיד על ציון ברור של שם הנבחן, ומספר תעודת זהות על גבי הספחים.
3. סטודנט יכול להיבחן פעם אחת בלבד, ואם נכשל, עליו להירשם לקורס הבעה עברית.
4. ציון עובר לוותיקים 66, לעולים 86.

בהצלחה

מדור בחינות

הבעה עברית

בחינת פטור בהבעה עברית

טלפון – 08-6789140

מבנה המבחן

בבחינה שני חלקים :

חלק א - לשון, ניסוח והבעה (50 נק')

חלק ב - עריכת ראשי פרקים וכתובת חיבור (50 נק')

חלק א

סעיף 1 - תיקון שיבושים (15 נק')

סעיף 2 - הסבר ניבים (15 נק')

(המטלה : הסבר את הניב ושבץ אותו במשפט מתאים)

סעיף 3 - כתיב חסר ניקוד (10 נק')

(המטלה : העתק למחברתך את הקטע המנוקד בכתיב חסר-ניקוד)

סעיף 4 - פיסוק (10 נק')

(המטלה : פסק את הקטע לפי כללי האקדמיה ; תן דעתך גם לכתיבה

נכונה של גרש, גרשיים וכיו"ב)

חלק ב

- סעיף 1 - עריכת תכנית (ראשי פרקים ראשיים ומשניים)
(המטלה : בחר לך אחד מארבעת הנושאים והכן תכנית כתיבה
[ראשי פרקים ראשיים ומשניים])
- סעיף 2 - כתיבת חיבור קצר (250-300 מילים)
(המטלה : כתוב חיבור קצר לנושא שבחרת בסעיף הקודם. הקפד
לכתבו לאור התכנית שהצגת לעיל. פתח כל רעיון לפסקה, הסבר
את רעיונותיך ולווה אותם בדוגמות. שים לב לדקדוק, לכתיב
ולפיסוק. הקפד על בחירת מילים מתאימות, על שימוש נכון במילות
היחס ובמילות קישור, על תחביר תקין ועל סגנון מתאים).

הערות:

1. משך הבחינה : שעתיים
2. מצ"ב ביבליוגרפיה מומלצת

רשימת ספרי עזר

א. שיבושים ותיקונים

1. אהרונוביץ ח', **עברית לכל רגע**, חיפה 1978, הוצ' יעבץ
2. בהט ש', **הבעה בכתב**, ירושלים (אין ציון שנה), הוצ' א' רובינשטיין
3. בהט ש', **למה ומדוע**, ירושלים (אין ציון שנה), הוצ' א' רובינשטיין
4. סיוון ר', **לקסיקון דביר לשיפור הלשון**, תל-אביב תשמ"ה.
5. פרץ י', **עברית כהלכה**, תל-אביב, תש"ס.
- 6*. נצר נ', **תרגילי הבעה מלשון יום-יום** א' ב', ירושלים 1975

ב. ניבים

1. הרמתי ש', **ניבים מספרים**, תל-אביב תשל"ט, הוצ' עמיחי
2. כהן ט', **ניבון עברי חדש**, תל-אביב תשנ"ז, הוצ' יבנה
3. לבנון מ', **לקסיקון עברי לניבים ולמטבעות לשון**, ירושלים 1976, הוצ' האחים ז'ק

ג. כתיב מלא (מצ"ב כללי הכתיב המלא)

- האקדמיה ללשון עברית, **לשוננו לעם, כללי הכתיב חסר הניקוד - מהדורה חדשה**, ירושלים, התשנ"ד, עמ' 31-43.

ד. סימני הפיסוק

- האקדמיה ללשון עברית, **לשוננו לעם, כללי הפיסוק החדשים**, ירושלים התשנ"ד, עמ' 5-29.

ה. תורת החיבור

1. אהרונוביץ ח', **יסודות הבעה בכתב**, חיפה תשכ"ו.
- * 2. ברוש ש', **עט נובע**, תל-אביב תשמ"ג.
3. רון מ' וב' דיבון, **חיבור כהלכה (א-ב)**, תל-אביב תש"ן.
4. ריכרדסון-קיסילביץ ר', **איך לכתוב חיבור**, תל-אביב תשמ"ד.
5. שילה ג' ואלון ע', **הבעה בכתב (1987)** הוצ' רכס, אבן יהודה
6. קשתן מ' (תשכ"ה) **שיעורים בחיבור**, הוצ' אחיאסף ירושלים-ת"א, חלקים א-ב'

ו. ספרי תרגילים

1. מגיד ח', **ילקוט תיקוני לשון**, תל-אביב תשמ"א.
 - * 2. נצר נ', **תרגילי-הבעה מלשון היום-יום**, ירושלים 1975.
- * מומלץ : אפשר למצוא את הספרים הנ"ל בכל ספריות העיון.

כללי הכתיב חסר הניקוד
נכתבת תמיד באות וי"ו, כגון הופל, מצוין, סוכר, קופסה, שולחן.

תנועת U

(שורוק וקיבוץ)

נכתבת בדרך-כלל באות וי"ו, כגון אוזן, כוח, למצוא, לשמור, יגמור, תסובו.

תנועת O
(חולם, קמץ-קטן
וחטף-קמץ)

אין כותבים וי"ו

- בתנועת O שאחריה אם-קריאה אל"ף או הי"א : בפעלים מגזרת פ"א - יאבד, תאכל, נאמר במילים אחרות - איפה, זאת, כה, לא, מאזניים, פה, צאן, ראש, שמאל
- בתנועת O המנוקדת בקמץ-קטן או בחטף-קמץ : אבדן, אמנם, אנייה, אפנה, בחזקה, חכמה, יזמה, כל (צורת הנסמך) למחרת, עצמה, ערמה, צהריים, קרבן, תכנית

שימו לב:

- * צורות הופעל נכתבות בווי"ו, כגון הועמד, מועמד.
- * חֲדָשִׁים - בכתיב חסר ניקוד "חודשיים", שכן הכתיב של הצורות הנטויות נקבע לפי כתיבה של צורת היחיד ("חודש").

נכתבת בדרך כלל באות יו"ד, כגון זיכרון, טיפש, מילה, סיפור, קיבולת; נכתבת בלא יו"ד אם בא שווא נח אחרי תנועת i, כגון משטרה, משמרת, משרד, שמלה.

תנועת I
(חיריק)

שימו לב:

כותבים יו"ד

בשמות נטויים שתנועת i אמנם באה לפני שווא נח, אך אינה באה בצורת היסוד, כגון ביטחון-פנים (בנפרד ביטחון), זיכרונות (ביחיד זיכרון).

אין כותבים יו"ד

- אחרי מ"ם השימוש - מביתו, מחוץ
- במילים : אם, הנה, מן, עם
- במילים שבצורת היחיד בנפרד לא הייתה בהן תנועת i, כגון בתי (מן "בַּת"), לבי (מן "לֵב"), מקלים (מן "מִקְלִי")
- בפעלים מבניין הפעיל בגזרות שאין שווא אחרי הי"א הבניין, כגון הפיל, הציג.

הערות

- * אימא - בכתיב עם יו"ד, שכן זו צורה לעצמה.
- * שן - שיניים, להבדיל מ"שניים", וכן חמישה, חמישי, חמישים, שישה, שישי, שישים.
- * במילים לועזיות תיכתב כל תנועת i ביו"ד, כגון ביבליוגרפיה, היסטוריה, מיליון (וכך גם בניקוד).

נכתבת בדרך כלל בלא יו"ד, כגון אזור, אפוא, בררה, זהות, ממד, מרב.

תנועת E

כותבים יו"ד

(צירי וסגול)

- בתנועת e הבאה בתחילת המילה לפני האותיות א, ה, ר, במקום

תנועת i ("יתשלום דגש"), כגון גירוש, חירש, חירשים, תיאבון,

תיאור, תיהרס.

- בשמות נקביים בעלי שתי הברות שהצירי מתקיים בהן בכל הנטייה:

זיעה, לידה, קיבה, ריאה, תיבה.

- במילה שינה [שְׁנָה] (להבדיל משנה [שְׁנָה]); במילת השאלה אילו (צירוף

אֵי-אֵלו), להבדיל ממילת הרמז לרבים אלו [אֵלו].

- בתנועת e המנוקדת בסגול במשקל השמות: היכר, היצע, היקש, הישג,

היתר (וגם בשמות אלו בתוספת סופית, כגון היכרות).

נכתבת בשתי וי"וויים באמצע המילה, כגון הוועד, זוית, עכשווי, תקווה, תקוות [תְּקוּוֹת]; נכתבת בווי"ו אחת בתחילת המילה ובסופה, כגון ועד, יחדיו, סתיו, עכשיו, קו.

הווי"ו המציינת עיצור

הערה

אין כופלים את הווי"ו לשם ציון העיצור בסמיכות לווי"ו אחרת, כגון ווילון [וּוִילוֹן], מכון [מְכוּן].

נכתבת ביו"ד כפולה באמצע המילה ובסופה, כגון בניין, התיישבות, התחייבות, מספריים [מְסַפְרִים], ספרייך [סְפַרְיִךְ], צייר, קיימת, דיי [דֵי], ילדיי [יְלָדַי], עליי [עָלַי].

היו"ד המציינת עיצור

כותבים יו"ד אחת

- בתחילת המילה, כגון יער.

- אחרי אותיות השימוש (מש"ה וכל"ב): מיד, שיאמר, היום, ויגון, כיום, לינשוף [לִינְשׁוֹף] (אך אחרי למ"ד בצורת המקור ייכתבו שני יו"דים: לייצא), ביגון.

- באמצע המילה ובסופה על יד אם קריאה, כגון מצוין, יהיה, סוגיה [סוּגְיָה], קיום, ודאי, גוי, שינוי.

- בשמות במשקל בית, כגון זית, ליל, מים (גם הביתה, לילה, שמים).
- במילים : אולי, די, חי, מתי, שי.
- בסמיכות ליו"ד אחרת, כגון ייסד [יִיסַד].

שימו לב:

- * יישוב נכתבת בשתי יו"דים - אחת כנגד העיצור, השנייה כנגד תנועת **i**.
- * הבחינו בין ראייה [רְאִיָּה] ובין ראייה [רְאִיָּה].

- שמות פרטיים אפשר לכתבם חסרים, כגון דוד, ירושלים, כהן, שלמה.
- מומלץ לתת ניקוד עזר חלקי במקום שיש חשש לדו-משמעות, לדוגמה מנהל (להבדיל מ"מְנַהֵל"), ילדה (להבדיל מ"יִלְדָּה" ומ"יִלְדָּה"), מצוות (להבדיל מ"מְצוּוֹת"), ספר (להבדיל מ"סִפְרִי"), נתנו או נתנו (להבדיל מ"נְתַנִּי").

שונות

דפים אלה נכתבו על יסוד כללי הכתיב חסר הניקוד, לשוננו לעם, חוברת מיוחדת, תשס"ב, וכן על פי דגם מהדורת כללי הכתיב חסר הניקוד בהוצאת המזכירות המדעית של האקדמיה ללשון העברית, בעריכת שושנה בהט, תשל"ט. מהדורה ראשונה (תשנ"ה) ביזמת פרופ' יהודית דישון, דיקאן הפקולטה למדעי היהדות, אוניברסיטת בר-אילן.

ערכה : ד"ר לובה חרל"פ

ייעוץ מדעי : ד"ר גבריאל בירנבאום, ד"ר יצחק שלזינגר, ד"ר נגה אילני